

точение до животъ. Нѣмаме пари, нѣмаме куриери, организатори . . .

Иванъ Дѣлгиятъ. Ами Стамболовъ, Обретеновъ, Апостоловъ?

Ботевъ. Старитѣ си отиватъ, на тѣхно мѣсто кълнатъ нови издѣнки. Не, не се отчайвай, брате Любене! Горе главата! Пази се само да не угасне у насъ волята за борба! Тогава, наистина, всичко е загубено!

Каравеловъ. Младѣ си още, Христо . . . Горещишъ се. Азъ дойдохъ до едно непоколебимо убеждение. Да не си губимъ времето въ невъзможни мечти. На твоитѣ години и азъ мислѣхъ тѣй. Но сега слѣзохъ по-близу до земята. Просвѣта ни е нужна! Полека-лека, съ наука, съ знания, нашиятъ народъ ще си извоюва това, което иначе не може да получи! Азбуката ще ни спаси! Ето, азъ намислихъ вече да почна издаването на новъ журналъ: „Знание“. Чисто литературенъ, безъ всѣка политика. Кажй ми, брате, какъ да се не отчаешъ? Не видѣ ли какъ Панайотъ се съгласи да дойде отъ Бѣлградъ само при едно условие: да му осигуримъ толкова и толкова желтици рента. Това е изгнанието . . . Човѣкъ свиква на неволята си. Отъ кого да чакаме помощъ? (Сѣда, улавя съ две рѣце челото си). Да се възкреси слѣлото на Левски! Ако това бѣше възможно, нали азъ самъ щѣхъ да сторя всичко, за да го продължа! Язъкъ за толкова загубено време. Дадохъ младостта си, здравето си, живота си. Каква полза? Всичко е въ развалини. Всички ни изоставиха. Не вѣрвамъ вече на сърбитѣ, не вѣрвамъ на войводитѣ, на хъшоветѣ, на комитетитѣ, на нищо! (Закрива лице, хълцания го разтърсватъ). Навсѣкжде измѣна, жажда за блага, злато, почести. А робътъ тамъ — той нека мре подъ бича на кървавия тиранинъ . . . (Пауза). Душата ми е огорчена до смъртъ.

Ботевъ. Така! Ти ще се отчаешъ, азъ ще скръстя рѣце, оня ще си завие края, други ще си посипе главата съ пепель. Ще свиемъ знамето . . . Всѣки ще седне на топло, да си пише стиховетѣ и повеститѣ, ще печели пари и слава, ще ходи на приемитѣ въ дома на нотабилитѣ, ще сѣе знание и просвѣта . . . Какво по-хубаво? По-лесно? Да преклонимъ глава, отъ борбата нѣма полза! (Гнѣвно). Ти не знаешъ ли, бай Любене, че правда и свобода могатъ само съ борба и кръвъ да се извоюватъ? Никой никому не дава, дордето не поиска. Ще искаме! Нѣма да сведемъ чело. Борба до край!

Нѣколко хъша. Така, бай Христо!

Ботевъ (рѣшително). Ако ти се отказвашъ, бай Любене, то тогава азъ поемамъ огново! (Хъшоветѣ одобрително ржкомахатъ и възклициватъ). Предай ми печатницата, архивата и печата! Азъ ще свикамъ събрание на комитетскитѣ пред-